

Nr 271.

Av herr **Julin**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omklassificering av postkontoren samt telegrafverkets och statens järnvägars stationer m. m.

Med Kungl. Maj:ts proposition nr 184 framlägges, bland annat, förslag till definitiv klassificering av rikets postkontor och telegrafstationer samt av statens järnvägars stationer, och utsikten att snart få se en lösning av denna klassificeringsfråga, som så länge hållits svävande, måste hälsas med den största tillfredsställelse. I avvaktan på denna frågas lösning hava verken, som departementschefen påpekar (sid. 20), fått vidkännas åtskilliga olägenheter i organisatoriskt hänseende, och vad väntetiden betytt för exempelvis postverket ställes i blyxtbelysning av meddelandet, att icke mindre än 248 befattningar där i detta ögonblick uppehållas av tjänstemän, som allenast innehava förordnande tills vidare. Det lär villigt erkännas, att från myndigheternas sida ej saknats god vilja att ordna detta provisorium på för både verk och personal bästa sätt, men redan dessa omsorger betyda allvarliga olägenheter för administrationen, liksom osäkerheten i ett flertal befattningshavares tjänsteställning innebär nackdelar för arbetet. För personalen gäller, att även om den under arbetet kan skaka av sig tanken på osäkerhetstillståndet, detta dock anmäler sig med styrka, då man ställes inför pensioneringsfrågor, som för den tillförordnade själv och vid dödsfall för hans efterlevande få en vida sämre lösning än de skulle hava fått, om vederbörande setat på befattningen som ordinarie innehavare. Avvecklingen av hela detta förordnandesystem kommer också att kräva särskilda besvärande anordningar, som också omnämnas eller skymta i propositionen.

Frågan om omklassificeringen av trafikanstalterna tränger alltså till sin lösning. Dröjsmålet med lösningen synes tvinga till det största hänsynstagande från statsmakternas sida för dem frågan närmast berör, och i viktiga delar har ett visst hänsynstagande från regeringens sida också gjorts. Så har i de förslag, som av kommunikationsverkens lönenämnd upprättats, departementschefen på grund av vederbörande verksmyndigheters yttranden och erinringar, vidtagit åtskilliga ändringar och jämkningar. Telegrafstyrelsen synes redan inom nämnden hava fått sina synpunkter beaktade. Denna styrelse har i varje fall inga invändningar haft att göra mot förslaget om placering av telegrafstationerna. Järnvägsstyrelsen har för ett femtontal stationer påyrkat annan placering än den nämnden föreslagit, och Kungl. Maj:t har i alla fallen utom ett biträtt järnvägsstyrelsens mening. Generalpoststyrelsen har om 18 postkontors placering haft annan uppfattning än nämnden och har beträffande 9 av dessa vunnit departementschefens öra. Av de postkontor, som av generalpoststyrelsen ansetts böra erhålla viss ändrad inplacering i klass, tilldraga

sig två, nämligen postkontoret i Borås och postkontoret Stockholm 16, ett intresse, som måste anses motivera, att riksdagen ägnar dem särskild uppmärksamhet.

Postkontoret i *Borås* har av lönenämnden hänförs till klass 1 B, ehuru postkontoret har en poängsiffra av 292, eller 42 enheter mera än gränstalet för placering i klass 1 A, huvudsakligen på grund av att postkontorets poängsiffra i mer än normal grad beror på en särskild rörelsegren, nämligen den stora paketrörelsen. Såsom generalpoststyrelsen i sitt yttrande över nämndens förslag framhåller, har emellertid postkontorets placering på poängskalan endast i viss mån bestämts av paketrörelsens omfattning. Postkontoret har nämligen ett betydande förvaltningsområde med 60 underlydande poststationer och postlinjer. Då vidare postkontorets rörelse redan vid 1915 års klassificering gav densamma placering högt upp i klass 1 B, och då rörelsen sedan dess närmare fyrdubblats, syntes det styrelsen olämpligt att kvarhålla föreståndarebefattningen i en lägre ställning än den, som redan 1923 års trafik siffermässigt betingade.

Poängsiffran för postkontoret *Stockholm 16* utgör ej mindre än 412, d. v. s. 162 enheter mer än gränstalet för postkontor av klass 1 A och 106 enheter mer än poängtalet för det största till klass 1 A av nämnden hänfödda postkontoret (*Örebro*). Såsom skäl för att postkontoret *Stockholm 16* ändock hänförs allenast till klass 1 B har nämnden angivit den särställning, som postkontoren i, bland annat, *Stockholm* intaga.

Till denna särställning har emellertid, på sätt generalpoststyrelsen i sitt yttrande påpekar, redan tagits hänsyn vid poängsiffrans (412) bestämmande, i det att den enligt uppbörds- och trafikförhållandena uträknade poängsumman, 612, blivit reducerad med ungefär en tredjedel.

Nedanstående tablå lämnar några upplysningar beträffande de båda här ifrågavarande postkontorens rörelse under åren 1915 och 1924, varjämte för jämförelse även medtagits motsvarande siffror för det största och det minsta av de utav Kungl. Maj:t till klass 1 A hänfödda postkontoren, *Örebro* och *Gävle*.

	År	Borås	Stockholm 16	Örebro	Gävle
Antalet avgångna försändelser av alla slag	1915	2,846,120 st.	5,480,861 st.	7,267,977 st.	4,516,792 st.
	1924	5,027,005 "	10,021,086 "	9,094,138 "	6,657,274 "
Antalet avgångna rekommenderade försändelser och oassurerade paket.....	1915	71,858 st.	591,943 st.	163,686 st.	141,785 st.
	1924	291,306 "	864,091 "	256,917 "	188,497 "
Antalet vid postkontoret inbetalade vanliga postanvisningar.....	1915	57,289 st.	64,410 st.	90,903 st.	87,120 st.
	1924	102,442 "	215,544 "	199,505 "	186,903 "
Postkontorets egen frankoteckensuppbörd	1915	171,334 kr.	592,059 kr.	325,866 kr.	283,780 kr.
	1924	723,305 "	1,946,197 "	733,240 "	535,378 "

Det visar sig sålunda, att vid postkontoret i *Borås* frankoteckensupp-
börden, som är en betydelsefull mätare för ett postkontors rörelse, med
endast cirka 10,000 kronor understiger uppbörden vid postkontoret i
Örebro. Postkontoret i *Borås* har vidare större antal avgångna rekom-
menderade försändelser och oassurerade paket än Örebro postkontor. Detta
sistnämnda förhållande är beroende på paketrörelsens vid postkontoret i
Borås storlek. Att emellertid paketen ingalunda äro dominerande bland
försändelseslagen vid postkontoret framgår därunder, att antalet paket endast
utgör cirka 4.5 % av hela antalet avgångna försändelser vid postkontoret.
Härvid är även att märka, att paketrörelsen i och för sig visst icke är
enkel att avveckla för ett postkontors föreståndare, i det densamma fast-
mer för honom medför minst samma arbete och ansvar som andra delar
av den egentliga posttrafiken (frånsett penningeredovisningen). Paket-
befordringen åsamkar postmästarna åtskilligt administrativt arbete (frågor
om lokaler, transporter, reklamationer, skadeersättningar m. m.). Oavsett
detta torde det med fog kunna bestridas, att det är rimligt och rätt, att
ett postkontor med både stor lokal såväl inlämnings- som utlämnings-
rörelse och ett betydande landsområde skall, på grund därunder, att *en* rö-
relsegren är förhållandevis något starkare utvecklad än de övriga, behöva
bliva sämre placerat i klass än postkontorets poängsiffra motiverar.

Det torde för övrigt vara på sin plats att framhålla, att 1923 års
postkommitté (1920 års postkommitté) i sitt den 31 maj 1923 av-
givna utlåtande och förslag angående revision av vissa personalförhållan-
den vid postverket uttalat såsom sin mening, att postkontoret i *Borås*
borde i likhet med de i propositionen till placering i klass 1 A före-
slagna landsortspostkontoren hänföras till en även av kommitterade för-
ordad postkontorsklass 1 A.

Postkontoret *Stockholm 16* är enligt vad tablån utvisar postkontoret i
Örebro betydligt överlägset i fråga om avgående försändelsers antal samt
har en frankoteckensuppörd, som är *mer än 2^{1/2} gånger större* än sagda
postkontors motsvarande uppbörd. Postkontorets *Stockholm 16* uppbörd
utgjorde för övrigt under år 1924 ej mindre än ungefär en tjugufemtedel
av postverkets hela frankoteckensuppörd och överflyglades i detta hän-
seende endast av rikets största postkontor, centralpostkontoret i *Stock-*
holm. Väl är det rättvist, att ett postkontor, som saknar såväl brev-
bäring och värdebrevbäring som underlydande landsområde, placeras i
lägre klass än ett postkontor med samma poängsiffra, vilket har såväl
underlagt landsområde som brevbarare. När emellertid, såsom förhållandet
är med postkontoret *Stockholm 16*, poängsiffran just på grund av sagda
omständighet reducerats med ungefär en tredjedel och *det återstående po-*
ängtalet ändock är mycket större än gränspoängtalet för den högre post-
kontorsklassen, då synes man hava fullt skäl för att uppflytta postkon-
toret i klass. Postkontorets utomordentligt starka posttrafik, som härflyter
från vårt lands största finans- och affärscentrum, ställer synnerligen stora

krav på föreståndaren, vilka endast kunna uppfyllas av en verkligt rutinerad och skicklig postman.

På anförda skäl vill det förefalla, att riksdagen bör följa generalpoststyrelsens förslag och hänföra jämväl postkontoret i Borås och postkontoret Stockholm 16 till klass 1 A.

Med början å sidan 39 i propositionen behandlas en rad frågor om förbättrad löneställning för vissa befattningshavare vid kommunikationsverken. Av dessa frågor skall här endast beröras dem, som avse *nuvarande kvinnliga innehavare av befattningar i 11:e och 12:e lönegraderna* inom postverket (postexpeditörer och förste postexpeditörer) samt beredande av *avlöningsförbättring åt vissa i 15:e lönegraden placerade tjänstemän* inom kommunikationsverken. Dessa frågor hava behandlats i två redan inom första motionstiden under 1926 års riksdag uti första kammaren väckta motioner nr 118 och nr 117. Dessa motioner, som antagas komma att av statsutskottet och kamrarna behandlas i samband med föreliggande ärende, innehålla de synpunkter, som synas böra beaktas, liksom ock de yrkanden, som i anledning av Kungl. Maj:ts här omhandlade proposition nr 184 anses böra i dessa frågor framställas.

Med stöd av vad ovan anförts och med vidhållande av de yrkanden, som gjorts i motionerna nr 117 och 118 i första kammaren hemställes vördsamt,

att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 184, i vad den rör antalet postmästarebefattningar av klasserna 1 A och 1 B, besluta, att antalen av dessa befattningar från och med den 1 juli 1926 skola utgöra:

postmästare av klass 1 A.....	9
» » » 1 B.....	31.

Stockholm den 9 mars 1926.

Teodor Julin.

I motionens yrkande instämmer

Edv. Björnsson.